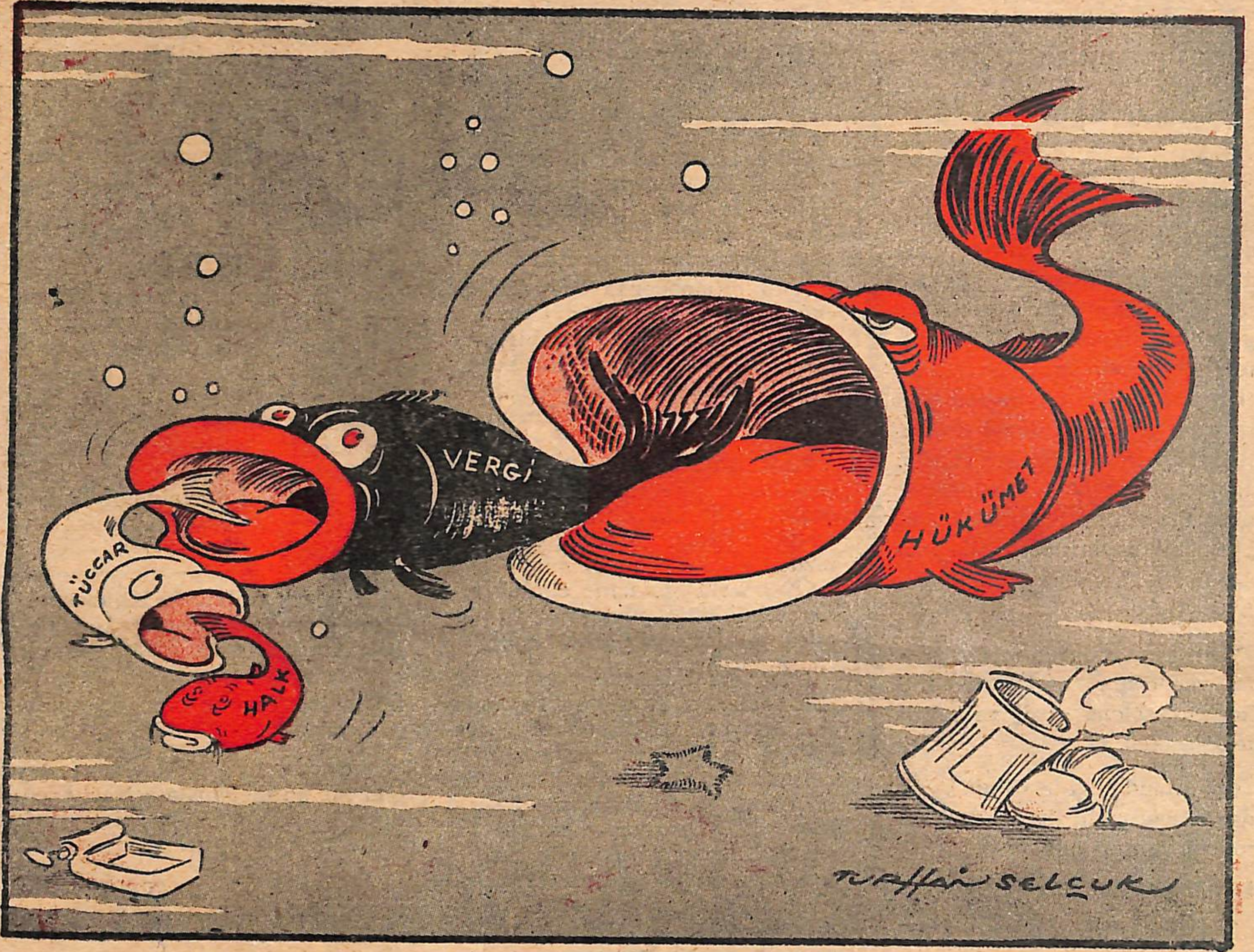

ÇARŞAMBA 1 Aralık 1948
No. 91 — 60
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon - 25100 — Posta Kutusu: 816

Büyük balık küçük balığı yutar!

Yeni vergi tasarıları dolayısiyle!

SUDA NAKIŞLAR

Allah Bu Sefer Meclisi Korusun !

Kanunun sadece adı lüks vergisidir; doğrusu, gümrük resimlerinin, bir çoğu lüks olmıyan mallar için hesaba, kitaba sığmaz ölçüde arttırılmasıdır. Görülüyor ki hükûmet, ahalideki lükse karşı uyanan nefretten istifade etmek istemiş; lüks sayılması imkânı olmıyan bir takım mal ve maddeye lüks etiketi vurarak gümrük rüsumuna zam yoluna gitmiş.

Sanki o ahali diyecek ki :

— *Bak, hükûmet ne iyi etti;* mücevher, kürk, itriyat, güzellik levazımı, lüks otomobil gibi zaten bize nasip olamıyacak madde ve malları ağır vergilere tâbi tuttu. Oh olsun, cezasını da zenginler çeksin !

Bu ahali o kadar bön değildir. Listeye bakınca zarurî ihtiyaçlarını teşkil eden bir sürü idhal malının sırf irat getirsin diye lüks kısmına geçirildiğini hemen gördü. Meselâ Havagazi ocakları, kaşık, bıçak ve sair mutfak eşyası... Termos, gözlük çerçevesi, çanak çömlek, bardak ve kadeh... Hele halk tabakasını umumî harpteki müthiş ihtikârdan kurtaran naylon çoraplar...

Bunların ve emsalinin lüks sayıldığı yerde hayat XX. asırdan orta çağa, belki de daha gerilere dönmüş olur. 200 liradan yukarı radyo lüks imiş. 200 liradan aşağısına satılan radyo gördünüz mü?

Radyo bu suretle lüks kısmına giriyor. Halbuki şehirli ve köylü, herkes dinlesin diye Ankara ve İstanbul radyo tesisatına 17 milyon harcadık !

İyi ki süpürke tohumu ve çalı memleketimizde yetişiyor. Yoksa Meclise sunulan tasarı el süpürkesini de, saplı ve sapsız çalı süpürgesini de lüks eşya itibar edecek, ha süpürge, ha bağa yelpaze diyecekmiş !

Lüks kanununun şimdiki şekli ile iler tutar tarafı yoktur. Maddeler üzerinde durmağa bile değmez. "Lüks" ün mânasını kavramak ve lüks vergisini gerçek lükse yüklemek şartiyle bir yenisini yapmak lâzım.

Bu kanun şeker zammına taş çıkaracak, o zamma rahmet okutacaktır. Zira hayat pahalılığını bir kat değil, iki kat değil, katmerli olarak arttıracaktır.

İkinci bir 7 Eylûl tesiri yapmasından korkulur.

Öyle korkunç bir hataya düşmekten Allah bu sefer Meclisi korusun !

AYDEDE

Hatır, Gönül Kırmamak İçin mi ?

(Kızılay) ın geliri gittikçe düşmekte imiş. Bunun bir çok sebebi vardır : Once vergi zamları, paranın kıymetini kaybetmesi, hayat pahalılığı gibi âmillerin halktaki malî kudreti eksiltmesi ve mâneviyatını bozması, şöyle bir vaziyet doğurmuştur :

— Yardım mi? Keldan köseye muavenet mi olur? Biz himmete muhtacız. Iane verecek halde miyiz !

Tabiidir ki yalnız Kızılaya değil, diğer benzeri cemiyetler ve müesseselere karşı da aynı düşünce, aynı hareket tarzı...

Fakat Kızılayın da kusurları çoktur. Bir zamanki hayatiyetini kaybetmiş hissini vermektedir. Evvelce bu müessesenin başında memleketin çok güvendiği, feragatle çalışır, insanî duyguları yüksek, tasarrufla idare hususunda örnek kıymetli, maruf adamlar vardı. Gazeteler cemiyetin faaliyetini daima överler, okuyucuların alâka ve muhabbetini çeken icraatı bahis mevzuu ederlerdi.

Bu gün Kızılay öyle adamlardan ve o cins propagandaya vesile olacak gayretlerden mahrum görünüyor. Kime sorsanız : "Nerede yirmi beş yıl evvelki Kızılay, nerede şimdiki?" demektedir.

Kızılay, yenilenmeğe, canlandırılmağa, yepyeni ve sevilmiş insanlarla bambaşka bir hüviyet kazanmağa muhtaçtır. Ne duruyoruz? Hatır ve gönül kırmıylaım diye halktaki insanî duyguları zorla körletiyoruz.

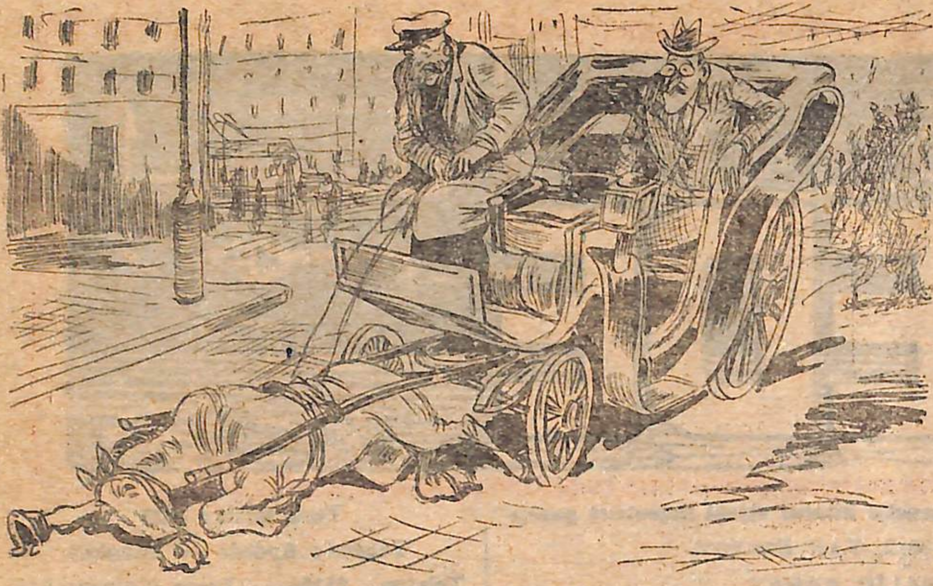
Diyojen Vergisi !

Sirkecinin orta halli dükkânları önünden geçerken vitrinlere bakınız : Işte bir tanesinde basit cinsten bardaklar, çanaklar, hava gazi ocakları... İşte bir başkasında gramofon iğneleri, termoslar.. Diğerinde fotoğraf levazımı... Bunların hepsi de yarın lüks eşyadır !

Galiba lüks vergisini Diyojen'in zihniyetiyle koydular. Avucu ile su içen çocuğu görünce çamçağını fırlatıp atan Diyojen'e göre bardak lükstü... Ama o feylezof bu lükslerden kendi nefsini mahrum ederdi.

Asrımızda ne bardak, ne termos, hattâ ne de fotoğraf levazımı lükstür; hepsi de umumî ve basit ihtiyaçlardandır. Gel de yeni vergiye (Lüks vergisi) değil, (Diyojen vergisi) deme !

— Ne biçim hayvan, bir çeyrek saat içinde üçüncü defadır düşüyor!

— Bu, at değil, Fransız kabinesi!

"İtalyan karikatürü"

Daha Kurnaz Çıkmış!

Kocaman bir manastırda yalnız başına oturan bir papas, akşam yemeğine bir kaç papas davet eder. Davetlilerden biri gecikir, davet eden papas der ki:

— Bu adam hep böyle yapar. Şuna bir ders verelim. Manastırın mahzenindeki şarap fıçılarından şarap getirmesi işini ona yükletelim. Aşağıya gidip gelinceye kadar da biz yemeğimizi yiyip bitirelim:

Denileni yaparlar ve geciken papasa bu işi hileli bir kur'a çekme oyunuyla yüklerler. Fakat işten şüphelenen papas intikam almağı tasarlar. Mahzene iner, şişeleri çarçabuk doldurup geri döner ve der ki:

— Ben kur'anın icabını yerine getirdim. İşte şişeler! Şimdi sizlere başka bir iş düşüyor: Şarap fıçılarının açık bıraktığım musluklarını kapamak!

Ev sahibi de, misafirleri de hemen aşağı koşarlar.

Bakarlar ki musluklar kapalı... Geri dönerler. Bu müddet zarfında öteki papas yemeklerin en iyi parçalarını çoktan midesine indirmiştir!

Yumurtlıyan Lord

İngilteredeki eski şatoların en meşhurlarından biri de duc de Norfolk'un malı olan Arundel Castle'dir. Şatonun burçları üzerinde asırlardanberi baykuşlar tüner. Bu baykuşlar iri ve güzel olmak bakımından İngilterede eşsizdirler. Norfolk'un ecdadından biri baykuşları pek severdi ve onları kendisine alıştırmış, ayrıca da bir çoğuna zamanın şöhretli adamlarının ismini takmıştı. Uşaklar tenbihli idi; baykuşlara ait yeni ne olursa hemen efendilerine bildirirlerdi.

Bir gece muhteşem bir ziyafet verilirken uşaklardan biri koşarak salona girdi ve Lorda telâşla dedi ki:

— Efendim, efendimiz! du de Malborough şimdi bir yumurta yumurtladı!

Arzuya Bağlı

Ressam Gainsboraugh gayet zengin bir kadının portresini yapıyordu. Dikkat etti: Kadın, haylı büyükçe olan ağzını büzmekle uğraşıyor. Maksadını anladı: Ağzının küçük tesbit edilmesini istiyor.

Ressam soğukkanlılıkla konuştu:

— Kendinizi beyhude zahmete sokmayınız madam. Emrederseniz, portrenizde ağız bile yapmam!

Bugünden, dünden

Kalender Köşkü ve Gazinosu

Geçen Perşembe, havanın güzelliğini görerek yukarı Boğaza, Sarıyar'da oturan bir akrabaya gitmeğe niyetlendik. Otobüs Yeniköy burnundan Tarabya koyuna kıvrıldı. Kalender'in önünden geçiyoruz. Tanıyabilirsen tanı. Duvarlar, köşk, ilerisindeki bir vaktin adlı sanlı gazinosu harabe halinde. Yanmışlar mı, yıktırılırken yarıda mı bırakmışlar bilmem...

Kalender, bundan 40 yıl evveline kadar Boğaziçinin en kibar mesiresiydi. Rağbetin sebebi müteaddit: Hem karadan, hem denizden gidilişi; önünde mavili, yeşilli, morlu suların cünbüşleri; karşı kıyılarda pırıl pırıl yalılar; püfür püfür esip duran poyraz...

Cuma ve Pazarları rıhtımı konak arabaları, lüks kira faytonları, Sarıyer ve Büyükdere paraşolları, bir aşağı bir yukarı yayan dolaşan erkekli kadınlı halkla dolar; rıhtımın açığında, süslü süslü futalarla, sandallarla şık şık hanımlar, beyler piyasa ederlerdi.

Gazino tıklım tıklım. Bahçesinin bir tarafında ince saz, öbür tarafında orkestra. Tokatlıyan Tarabyadaki oteli yaptırmadan önce bir kaç yaz burayı kiralamış, Beyoğlundaki (Splendide kahve ve lokantası) nın yazlık şubesi haline sokmuştu. Edebiyat-ı cedide romanlarında Kalender mesiresinin bahsi çok geçmiştir.

Kalender köşkünün tarihe ilişikli cihetleri çoktur. Üçüncü Ahmedin sadrazamı ve Lâle devrinin kahramanı Nevşehirli damat İbrahim Paşa İstanbul ve havalisinde (Nüzhetgâh) lar kurduğu sırada burasını da gözden kaçırmamış. (Kefereden Matos'un sahilhanesi) iken miriye intikal eden mahalle bir hünkâr köşkü bina ettirmiş. Sonraki padişahlar, hattâ İkinci Mahmut bile arasıra buraya gelir, günlerce kalırmış.

Vaktaki Rusya ile 1828-29 harbi açılınca eski âdet üzere Davut Paşa sahrasına ordugâh kurulmuş. Sultan Mahmut Sancak-ı şerifi alarak Rami çiftliği kışlasına yerleşmiş. Mevsim yaz başlangıcı; sıcaklar artmada, etraf su kıtlığından hâzâ deşti Kerbelâ. Hünkâr efendi, Karadeniz boğazının muhafazasına nezaret bahanesiyle, Mevkibi humayunuyla birlikte Kalender köşküne kapağı atmış.

Civardaki yalılar maiyet erkânına tahsis edilmekle beraber köşkün yakınına dört ahşap koğuş çatılarak Kızlar ağasiyle Enderun ağaları oraya taşınmış. (Tarihi Ata) sihibi Tayyar zade de bunların arasında.

Merhumun rivayetine göre: Bir gün Sır kâtibi Mustafa Nuri Efendi çıka geliyor. Cemaati etrafına toplıyarak diyor ki:

— Veli nimet efendimiz gürültü ve şamatanıza pek ziyade hiddetlendi. Hepinizi Asakir-i Hassa süvari alaylarına dağıtacak. Kabahatinizi bilin ve bir diyeceğiniz varsa beyan edin!

Zahir oranın havasından mı, suyundna mı, kimbilir ne derece keyfe gelmiş, coşmuşlar ki padişahın burun dibinde olduğunu bile unutmuşlar. Bu göz dağına karşı cemaatin sunduğu arzı-hal de kıyaktır:

(Ekserimiz lafzî mânasına muvafık çaker ve çaker zade ve bende-i esdak ve bende zade olduklarımızdan) şimdiye kadar her emr-ü fermanınız ne ise anı yaptık. Bu fermanınızla beraber bundan böyle şeref sâdir olacakların cümlesinde de boyun eğeriz; fakat saye-i şehinşahilerinde naz ve naim ile perverde bulunduğumuzdan bizleri (ebnay-ı cins ve şeklimiz olmıyan bir güruh arasına göndermektense içimizden bir kumandana teslimen harbe sevkedin. Ya gazî, ya şehit, kangisi nasipse ana erer, saye-i şahanelerinde saadet-i dünya ve ahrete mazhar oluruz! Şu suret tecviz edilmeyip mutlaka asakiri hassaya kalb kılınmaklığımız emir ve israr buyurulursa nâçar itaate âmadeyiz.)

Arz-ı-hale cevap çıkmamış, yerlerinde kalmışlar...

Harbin sonunda Edirne muahesinin imzalanmasını müteakip, Sultan Mahmudun yalnız Mızıka-i Humayun takımiyle mabeyincilerini ve saray hademelerini alarak kaç yaz Kalender köşküne yan geldiği tarihlerce mukayyettir.

(Sancak-ı şerif) köşke konduğundan dolayı önünden gelip geçen Osmanlı hanedanına mensupların o tarafa arka çevirmemeleri an'ane halini almıştı; yani Çırağan sarayına karşı takındıkları vaziyetin tamamiyle aksini yaparlardı.

Halbuki bu perhiz üzerine lâhana turşusu da gırla: Sultan-ı âliyyetüşşanlar, şehzade-i civan bahtanlar cicili bicili kayıklarla, lândolarla Kalender gazinosunun rıhtımında, denizinde mekik dokurlarken, hatunlarda erkeklere ne göz süzüş, ne kırım kırım kırıtış; efendilerde de hanımlara ne bıyık buruş, ne kaş göz oynatış...

Sermed Muhtar ALUS

HASTALIK TEŞHİSİ

Içki düşkünü doktor Heim, yine bulut gibiydi. Odasından içeri üniformalı bir hademe girdi:

— Kontes hazretleri çok hastaymış, dedi. Kont hazretleri rica ediyorlar; kendilerini muayene ediniz.

Doktor Heim, ayakları dolaşa dolaşa hademenin önünde yürümeğe başladı. Dışarıda bekleyen arabaya bindiler. Muhteşem bir konaktan içeri girdiler. Kont:

— Doktorcuğum, dedi. Kontes çok fena hasta. Yanına kimseyi, hattâ beni bile sokmuyor. Aman şunu muayene ve tedavi et.

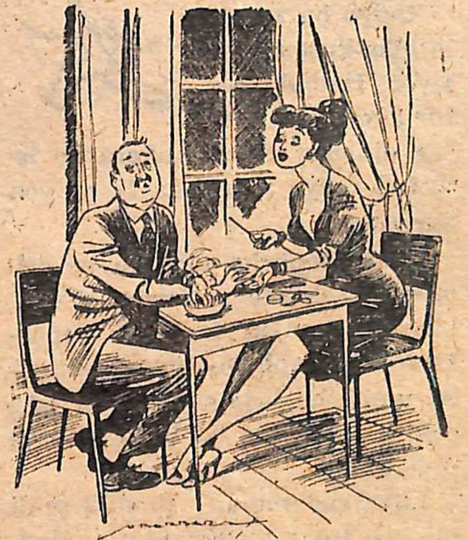
Doktor hastanın odasına girdi. Kontes, bir yatağa serilmiş yatıyordu. Heim kadının bileğini tuttu. nabzını bir türlü bulamıyordu. Kendi kendine mırıldandı:

— Tam mânasiyle sarhoşluk..

Kontes hafifçe gözlerini açtı, yavaş sesle:

— Evet doktorcuğum, dedi. Anladınız. Fakat rica ederim kimseye bir şey söylemeyiniz!

Manikürcüde

— Ah, yirmi yaş daha genç olsam, parmaklarım da yirmiden fazla olsaydı!

"İtalyan karikatürü"

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 60 —

Doktor olmadığıma yanarım — Süleyman Şefik Paşanın Yavuzdaki faaliyeti — Kuvayı inzibatiyeye bir türlü gidemiyen mühimmat — Anadolu İstanbula râm olacağa benziyor — Birden işler tersine döndü : Kuvayı inzibatiye sönüverdi — Keçinin zekâsi — Hükûmet memureleri postahaneden çıkarmak istiyor — Yunanlıların Edirneyi işgali — Ferit Paşa Yunanlılara karşı koyulmamasını emretti.

Binaenaleyh bundan sonra benim hatıratım münferit vakalardan ibaret kalacaktır; eğlenceli olanlarını kaydedip geçeceğim ve bitireceğim.

Haftada bir Darülbedayi Meclis fikrimi haylı avutuyordu. Sait Paşa damadı Nuri Bey reis idi, İsmail Müştak Beyle olan tatlı münakaşalarının lezzeti hâlâ dimağımdadır. Bu tiyatro heyeti, doğrusunu isterseniz o seneleri sırf Nuri Beyin gayreti, azmi ile yaşadı; bizi içtimalara devama ve artistleri yarı aç, yarı tok sanatlarını icraya Nuri Beyin teşviki sevk ederdi. Cenab Şahabettin, Yakup Kadri, Necmettin Sadık, Reşat Nuri, İzzet Melih, İbnürrefik Ahmet Nurettin Beyler gibi güzide zevat arasında, Şadi Bey ve rüfekasının bulundukları bir sanat mahfilinde insan zevkiyab olmaz mı ?

Çok teessüf ederim ki (Sabah) daki meşguliyetim bana piyes yazmak için vakit bırakmıyordu... Hâlâ hevesim içimde durur. Vaktiyle, Meşrutiyetin ikinci senesinde idi galiba, (Tiryaki Hasan Paşa) isminde tarihî bir piyes yazmış idim. Buna Müfit Ratıp merhum da yardım etmiş, *Manakyan kumpanyası* Beyoğlunda oynamıştı. Halk, zahir harbli, darplı, top sesli bir eser olduğundan cûş ve huruşa gelmiş, bizleri sahneye çıkarmış, nesir olmasına rağmen bazı tiradları tekrar bile ettirmişti.

Hiç unutmam, hisseme on altın kadar bir para düşmüştü, o zaman henüz yirmi yaşında ya vardım, ya yoktum. Piyes bütün Rumeliyi gezdi, fakat bende müsveddesi veya aslı kalmamıştı, kayboldu, gitti.

Sinop menfasında iken bakardım ki şurada burada oynamıyor, mahzun olurdum.. çocukluk! Evet, işte serde biraz bu da sanata istidat olduğundan, dediğim gibi, makalelerimi seven ve okuyan milletime bir de tiyatromu seyrettirmek emelimdir. Bu emel tahakkuk edebilir. Fakat diğer bir emelim daha vardır ki o hep isteğimde kalacaktır : Doktor olmak...

Doktor olmadığıma her doktor yanında veya levhası önünde içimden bir teessüf geçer. Ama ben doktorluğu bilfiil icrayı sanat için istemem, buna merakım sırf bilgi cihetindendir. Şayet Mekteb-i Hukuk yerine zamanında Tıbbiyeye girse idim muhakkak zevk ile, lezzet ile ikmale muvaffak olurdum. Hukuk dersleri bana o derece yavan,. lâftan güzaftan ibaret görümnüştü ki başımı alıp ikinci senesinden dar kaçmıştım. Bunda belki devr-i Hamidi muallimlerinin tatsız, tutsuz konuşmağa mecbur olmalarının da tesiri vardır. Zaten Hukuk mektebine de girdiğim zaman niyetim avukatlık etmek değildi. Ben müddeiumumilik vazifesini severim, ama Avrupadaki gibi muddeiumumilik... Öyle "Şu madde ile tecziyesini talep" den ibaret sudan vazife değil. Reise, avukatlara meydan okuyan bir müddeiumumî; zannediyorum ki bu işi iyi becerirdim.

Darülbedayiden Cenab Şahabettin Bey - Yakup Kadri ile olan bir gazete münakaşasını müteakip - zahir hasmıyla yüz yüze gelmemek için çekildi; ama Ali Kemal Bey aramıza girdi; hem de aleyhinde bir muhalif rey verilmişti; bunu veren de İbnürrefik Ahmet Nuri Beydi.

Her gazeteye mensup bir maruf muharriri sinesinde toplamağa muvaffak olan (Darülbedayi) reklâm, methiye, muavenet hususunda cidden bahtiyardı. O sene Ramazanda iyi hasılat yaptı. Üç kişilik heyet-i idareye ben de dahildim, lâkin asıl çalışan, didişen Reşat Nuri idi. Bu sinirden, hareket ve zekâdan yaratılmış genç bütün hücumlara zayıf göğsünü bir çelik kalkan gibi geriyor ve zırhlı gibi pervasız sitem okları karşısında vazifesini ifa ediyordu.

Vaktimiz de işte böyle lehv-ü-lu-able geçip gidiyordu.

6

Bazı vukuat ve hâdisat

Süleyman Şefik Paşanın İzmitte (Yavuz) zırhlısındaki faaliyeti Sadrazamı memnun etmiyordu; kuvayı inzibatiye kumandanı da Sadrazamın faaliyetinden gayrı memnundu. Zira Şefik Paşa gemide efrada, mühimmata intizaren oturuyor; Damat Paşa da o efrat ve mühimmatı sevk hususunda İngilizlerin çıkardıkları yüzlerce zorluk sebebiyle teehhüratta bulunuyordu.

Nihayet İzmit, Geyve, derken Düzce, Bolu devşirme efradın eline geçti; bir kol Ankara üstüne yürüdü, diğeri Kastamonu civarını tuttu. Her gün yeni açılan merkezlerden İstanbula yüzlerce muzafferiyet telgrafları çekilmekte, Anadolunun İstanbula râm edilmesi ümitleri çoğalmakta idi.

Ama bunlar Süleyman Şefik Paşanın dirayet-i askeriyesi sayesinde değil, münferit çetelerin hareketi neticesinde oluyordu ve askerî olmaktan ziyade başı bozuk harbi idi. Böyle olduğu için de sekiz, on günlük şa'şaadan sonra söndü, eridi, bitti. bakiyyetüssuyuf İzmite ve oradan da İstanbula canını dar attı.

İşte Kuvayı inzibatiye harekâtına dair bütün bildiklerimin bundan ibaret olması da gösterir ki gürültüye ancak kulak misafiri oluyordum; o tarakta bezim yoktu. Halbuki ilk defaki memuriyetim esnasında bu hâdiseler vuku bulsa idi behemehal makine başından ayrılmazdım. Bu sefer ise telgraf müdürüne tenbih etmiştim : Beni evimde, gece telefonla tâciz etmeğe mezun değildi.

Telgraf müdürü dedim de hatırıma geldi : Eskisini paket postahanesi müdüriyetine naklederek üerine vekâleten bir yenisini getirmiştim. Bu yenisi Mekteb-i Sultani arkadaşlarımdandı, keçi gibi öttüğü ve keçi çeneli olduğu için adı hiç anılmaz, sadece "Keçi geldi, Keçi gitti !" denilirdi. Mektebin ikinci senesinde iken çekmelerimiz yanyana tesadüf etmişti; bir gün geldi, mubassıra Fransızca bir istida yazdırdı, Beyoğlundaki (Estern) telgraf şirketine memur olacaktı.

Biz şaşmıştık; zira sınıfın tenbel bir şakirdi ve en kılıksız, kıyafetsizi o idi. Haftaya mektebe gelmedi; işittik ki şirkete girebilmiş. O tarihten sonra bir daha kendisini görmedim. Gel zaman, git zaman ben postanın başına geçtim; bir gün Beyoğlu müdürüne karşı sui muamelede bulunan bir kaç muhabere memurunun, Memurin Komisyonu karariyle tecziyesi talep ediliyordu. O eski mektep arkadaşım ceza görecek olanların ele başısı olarak karşıma çıkmasın mı?

Müdürlerini çağırttım, kabahatli olduklarına kanaat ettim; fakat teklif edilen cezayı ağır bulmuş görünerek bir kaç günlük maaşlarının kat'ı ile iktifayı da arkadaşlık vazifesinden addettim.

İkinci defasında, sabık Keçi memurin müdürüne sokuldu, o vasıta ile telgraf müdüriyetine suud etti ki bu, beklenilmez bir terfi ve talih idi. Ama, doğrusunu isterseniz ateş gibi çalışıyor, makinelerden harf kaçırtmıyor, sabahleyin jurnalları elinde ve el pençe karşımda hazır bulunuyor, yolumu bekliyordu. Bu teferruatı yazmaktan bir maksadım var, onu başka bapta okuyacağız.

Komşunun tavuğu...

(Devamı var)

— Italyadan 500.000 liralık balık avı malzemesi geliyormuş.
— Desene daha fazla balık tutup, daha fazla denize dökeceğiz..

Kompleks

Ver bana gözlerini
Onlarla kendimi göreyim.
Ver bana dudaklarını
Onlarla kendimi çağrayım.

Ver bana aklını
Yok; yok çok olur
Bu kadarı yeter
O zaman belki hakikaten
Kendimi beğenirim.

Mehmet Ben

Beraber Çalışırlarmış

İki küçük memur yolda giderlerken biri, gayet mükellef bir otomobile kurulmuş olan bir adamı selâmlar. Öbürü sorar :

— Kimdir bu adam?

— Bizim bankada beraber çalışırız.

— O ne iş yapar?

— Benim makinede yazdığım mektupların altına imzasını atar.

Bütçe Çalışmaları

Büyük Millet Meclisinde yeni yıl bütçesi üzerinde kısa bir çalışma yapan Tâli Komisyon hükûmet teklifinden 50 milyon liraya yakın bir tasarruf yapılacağını şimdiden ispat etmiş bulunuyor.

Bu komisyonun raporu Meclisçe kabul edilir veya edilmez, bilemeyiz. Yalnız bildiğimiz bir şey varsa o da şudur : Tâlî komisyon, bütçedeki fuzulî masrafları görmüştür.

a) Muhtelif bakanlıklar ve umum müdürlüklerdeki neşriyat işlerinin birleştirilmesi isteniyor. Bu suretle kadrolardan yarım, masraflardan da iki milyon lira tasarruf edilecek.

Doğru değil mi? Bir devlet kadrosu içinde koca bir Basın ve Yayın umum müdürlüğü olduktan sonra bakanlıklardaki neşriyat dairelerinin işi ne olabilir?

Zaten Basın Yayın umum müdürlüğü, alâkalı daireler hakkında gerek memleketimizde; gerekse dünyada yapılan neşriyatın kupürlerini kendilerine göndermektedir. Onların neşriyat daireleri ayrıca, yine bu iş için çalışır. Bu hal, gerek paranın, gerekse enerjinin bol keseden israfından başka birşey değildir.

Ya o bakanlıkların papye kuşe veya birinci hamur kâğıtlara bastırdıkları kendilerini öven allı pullu kitaplar, broşürler? Bu okunmıyan, hattâ kütüphanelerede muhafaza bile edilmiyen neşriyattan illallâh ! Kaldı ki, bunların mutlaka senede bir defa neşri lâzımsa, kalabalık memur kadrolu bir daireyi muhafazaya lüzum yoktur, Basın ve Yayın umum müdürlüğü kanaliyle pek âlâ neşredilebilir.

b) Bir takım Bakanlıklardaki müsteşar muavinliklerinin de lağvı isteniyor.

Doğru değil mi? Bakandan sonra müsteşar, ondan sonra da umum müdürler geldiğine göre, müsteşar muavinlerinin işleri nedir? Olsa olsa muameleli evrak bir gün de onların masasında yatar.

c) Daire doktorlarının birleştirilmesi doğru bulunuyor.

Değil mi? Kaç daire doktoru, günde kaç memur hastayı muayene eder. Bir çoklarımız pek âlâ biliriz ki, daire doktorluğu bir nevi arpalıktır. Ayda bir kaç defa uğranmakla maaş veya ücret hak ediliverir...

Temenni edelim ki, Tâlî Komisyonda ilk defa belirdiğini gördüğümüz bu hakikî tasarruf zihniyeti Meclis çoğunluğunu da memnun etsin ve yapılacak başka tasarrufları da onlar bulsun !

KIRPININ DEDIKLERI

Eski Mısır Çarşısı Meğerse Lüks Bir Pazarmış !

Evet, eski Mısır çarşısı meğerse lüks mallar satılan bir pazar yeri imiş. Bir gün gelip de kara biberin, yeni baharın, zencefil, karanfil, tarçın, kakule, kimyon, hardal, cevzihindî, zerdeçal, çöreotu, üzerlik, havlican, safran, sakız ve sair dövülmüş, dövülmemiş baharatın lüks vergisine tâbi tutulacağını aklımıza getirir mi idik?

Büyük ninelerimiz bizleri mangala atılan çöreotu çıtırtıları arasında tütsülemişlerdi; artık çocuk tütsüsü lükstür. Bir zamanlar beyaz peynirlere ve çöreklere kıymet vermeden çöreotu serperlerdi; artık bu da bir lüks olacaktır.

Ah çocukluğumuzun bol zencefilli salebi? Arnavut salepçinin hesabını düşünmeden fincana ektiği o, iç ısıtan güzel toza halk hasret çekecek... Zira zencefil lüks maddedir.

Yine bir halk yemeği olan kimyonlu köfteyi dar gelirli sofralarında pek göremiyeceğiz. Kimyon gibi harcıâlem bir toz daha lüks madde oldu.

Ninelerimiz vaktiyle Mısır çarşısına uğrayarak mavi mürekkeple yazılı hesap defteri yapraklarından yapılmış ufacık kese kâğıtlariyle aldıkları karanfil, lüks sınıfına yükseldi. Lohusa şerbeti demek ki şampanya nev'inden bir lüks içki mertebesine çıkarıldı !

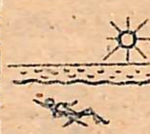
Tarçınlı akide şekeri yarın, içi likörlü meyva şekerlemesi fiatını bulacak. Tarçın da meğer lüks olabilirmiş.

Hardal da lükstür. Zahir ihtiyatlı bir tedbir olarak onu lüks saydılar: İştihamız açılmasın da fazla yemeyelim, gıda hususunda tasarruf yapalım diye !

Eski düğün sofraları tarihe karıştıktan sonra zaten safran lüzumsuzlaşmıştı. Zerde yiyen kaldı mı? Ama herze yiyenler aksine çoğaldı !

Dolmaların da bundan sonra lezzeti bozulacak. Kim kıyar da lüks madde olan yeni baharı, hele umumî ihtiyaçlar arasında yer almış lüks kara biberi dolma için harcar? Minimini bir yaprak dolması mezeci dükkânında beş kuruşa satılırken az sonra, içine konmamakla beraber lüks madde kara biberden dolayı bir misli artacaktır. Dolmalar da lükstür, gayrı ! Pastırma ve sucukların kaça çıkacağını kimse bilmez.

An'anevi bir ev tedavisini yeni vergilerle lüks yaptık. Hanım nine ! Haberin var mı? Sancılanmak bir lükstür; karanfil kaynatıp içtiğin zaman lüks yapmış olacaksın ! Hele kerime hanım ayağını hardallı sıcak suya koymamağa baksın. Yalova kaplıcalarına gitmek lüks değildir ama evde hardallı ayak banyosu lükstür !

Lüks olmıyan yeni Büyük Millet Meclisi binası, Orman Sarayı, kömür havzası müdürüne şato, Maliye tahsil şubelerine somaki sütun, Operaya asansörlü sahne tertibatı, Radyoevine taş kaplama ve sairedir.

Onlar lüks veya henüz zamanı gelmemiş sayılsaydı bunlar, harcıâlem bu zavallı tozlar, ağaç kabukları, fidan tohumları lüks olamazlardı !

Mısır çarşısı esnafından ana babam Hurşit Efendi ! Gördün mü bıraktığın dünyada olanları?

Sen ve siz bu halkı bir lükse alıştırmışsınız, meğerse !

KİRPİ

Silâhlı Adamlar

Hürriyet-i Ebediye tepesinde kendisine tecavüz edilmek istenen bir genç kız, mavzerli kimseler tarafından daha dün öldürülmüştü.

Bu feci işin üzerinden daha bir ay geçmeden, katiller mahkûm bile olmadan; Cumartesi gecesi Boğaziçinden otomobille dönen iki erkek, iki kadının yolu yine silâhlı kimseler tarafından kesilmiş :

— Ya, yanınızdaki kadınlar, ya para !

Denmiş, şoför gaza basmış, silâh patlamış, iyi bir tesadüf eseri olarak kurşun otomobili delmiş ama, kimseye isabet etmemiş..

Bu ne iştir? Anlıyamadık ki... Mahkemede genç kızın katilleri : "Arkadaşlar orada kadın avlarlardı !" derler, asayiş ve emniyet teşkilâtı yine lüzumlu tedbirleri almaz ve ilk faciaya benzemesine ramak kalan hâdiseler olur.

Sokaklardaki sarhoşları toplamaktan evvel yapılacak iş me[...] damda...

Eğer zabıta, oralarda lâzım o[...] duğu gibi aşayişi temin edemiy[...] cekse, bari memnu mıntaka ol[...] rak ilân etsin de, biz de ona gö[...] davranalım !

Unutkan Başkası

Baba, Ali'nin mendilini yer[...] de odanın bir köşesinde bulu[...] alır :

— Ali, mendilinin ucu neden düğümlü?

— Annem düğümledi, posta[...] ya mektup attıracaktı da unut[...] mamam için..

— Tabii unutmamışsındır.

— Annem bana mektubu vermeği unutmuş !

Bir dokun...

Hâşmetlû Kış Hazretlerine Açık Âriza !

Sefalar geldiniz, haşmetpenah! Yaz yazlığını gösterdiği gibi kış da kışlığını gösterecektir elbet. Gel gelelim, sitemim gücünüze gitmesin ama bu sefer biraz acele ettiniz, devletlûm! Biz geçen yılın uyuşukluğu içinde pastırma yazı sayıklarken zat-ı devletiniz bir baskın yaptınız, umduğumuz yazı ayaza çevirip suratımıza çarpıverdiniz. Bu sene pek öfkeli görünüyorsunuz. O ne hışımlı geliş idi, a efendim! Yalın kılıncınızdan yalap yalap şimşekler saçarak gök kubbede aslanlar gibi kükrediniz. Kasım ayında kar savruntusu, sulu sepkende şimşek parıltısı, kış mevsiminde gök gürültüsü... Tüylerimiz diken diken oldu, gözlerimiz fal taşı gibi açıldı, yüreklerimiz ağzımıza geldi.

Zorun nedir? Halimizi görmüyor musun, a mübarek? Vergi hışımları önünde dize gelmekten dizlerimizin bağı çözüldü, vaad hüsünleri ardında göz kırpmaktan gözlerimizin feri kesildi; şimdi gözümüzdeki gözlüğü de, lüks diye çekip alıyorlar. Duru suya kuru fasulye salıp kaşıklıyalim diyoruz, elimizdeki kaşığı bile çok görüyorlar, lüks sayıyorlar.

Senin huzurunda da boynumuz kıldan incedir, haşmetmeap! Vur, sen de vur! Fakat iyi bil ki biz, yıllardanberi vurdukça tozduk, tozdukça vurdular; tozacak ne abamız kaldı, ne kebemiz. Baksana, eskisi gibi tozmadığımız için toz fırçamızı da lüks vergisine bağlıyorlar.

Evet, tozamıyoruz artık, yavaş yavaş tozutmağa başlıyoruz!

Ânî teşrifiniz üzerine, bizim mahalledeki büyük elçiniz kömürcü cenaplarını tebrik maksadiyle dün makamlarında ziyaret ettim. Aman efendim, abus çehresi kara camlı bir ayna olmuş, sizin gazabınız aynen oraya aksetmiş. Benim gibi ziyarete koşan daha nice er kişiler, hâtun kişiler, kundaklı sabiler atebe-i sefaret önünde safbeste-i ihtiram bekleşiyorlar. Sefir-i kebir hazretleri bu cemmi gafire arada bir haşin nazar atfeyleyip müteheyyiç ve müheyyiç bir eda ve sada ile içeriye emir buyuruyorlar:

"— Tenekeyi nettin ülen?"

İçeriden bir su şarıltısını müteakıp kürek kazıntıları duyuluyor, çamurlara bulanmış kömür marsıkları kalbura doldurulup kantara vuruluyor.

Hazret bir arahk bana da atf-i nigâh eyledi:

— Sen ne istiyon?

— Gözleriniz aydın olsun, dedim. Kış geldi...

Göz kapakları biraz daha açıldı, o kapkara ayna camının içinde bir çift beyaz halka fırıl fırıl döndü, sizin teşrifinizdeki gök gürültüsünü andıran korkunç bir ses kulaklarımı tırmaladı:

— Ne sandındı ya? Gış geldi işte. Komürün kilosu yirmi sekiz guruş. Veresiye yoh ha! Para peşin, gırmızı meşin. İşine gelürse çıh paraları, paran yohsa burada galabalih etme!

Savuştum, eve koştum. Kapıdan girince bizim çocuk:

— Üşüdüm, baba. Hani ya kömür?

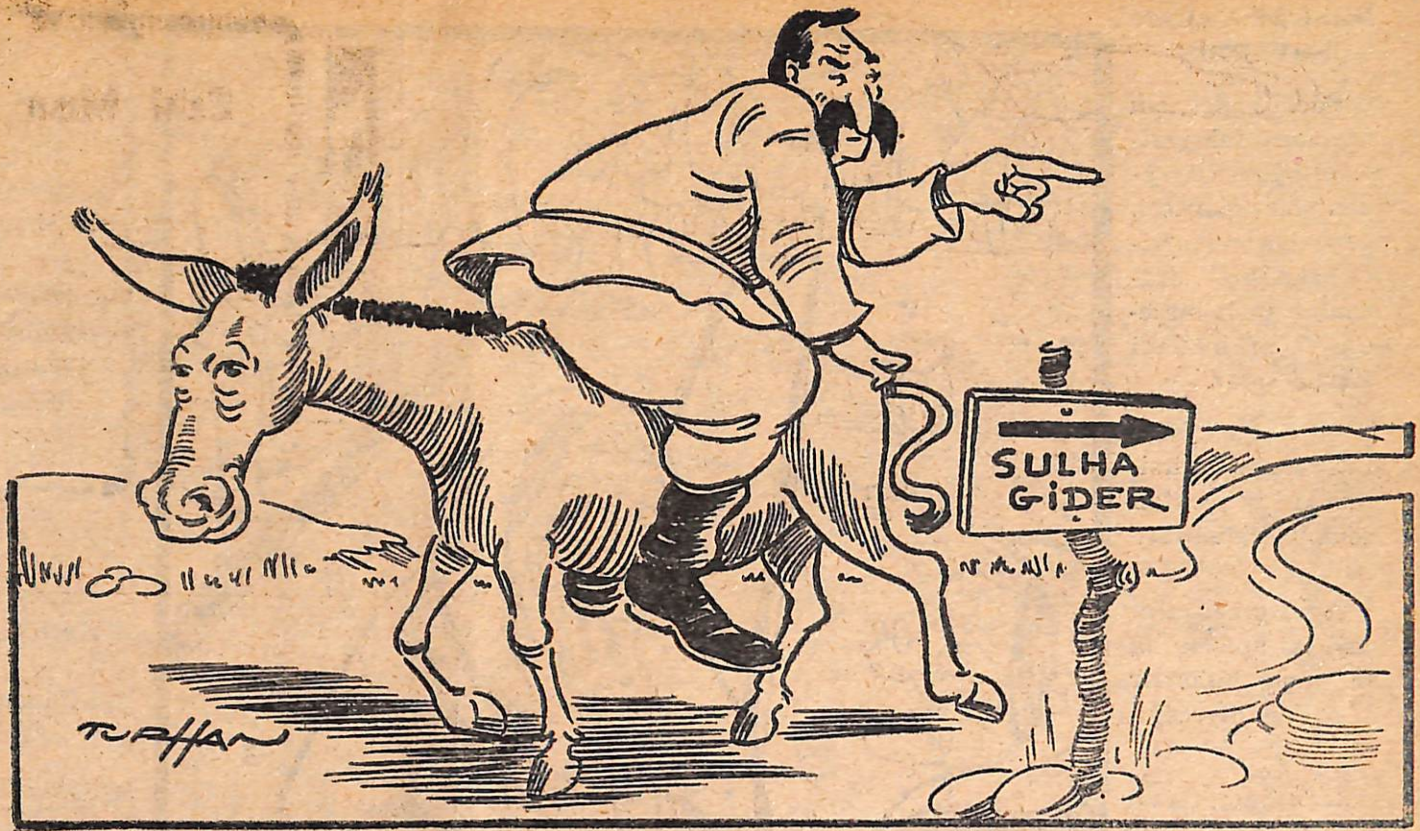
Demez mi! Kömürcüyü taklit ederek kaşlarımı çatıp:

— Sus, şimdi senin ağzına biber koyarım.

Derken aklım başıma geldi, sesimi kestim. Biberi de lüks vergisi listesine soktular, çocuğun ağzına koysam büsbütün şımaracak!

Bizim derdimiz başımızdan aşmış, gövdemiz başımızı bile taşıyamıyacak hale gelmiş; bir de sen yüklenme sırtımıza, kıyma bize, haşmetlû kış hazretleri!

Cemal Refik

Stalin — Bizim tuttuğumuz istikamet Sulha gider!

(Tarzan) İçin İlk Reklâm

Tarzan filmi ilk defa sinemalarda gösterilmeğe başladığı sırada New-York'un en büyük otellerinden birine bir yolcu iner ve tuttuğu daireye beraberinde getirdiği kocaman sandığın hemen çıkarılmasını emreder.

Sonra da lokanta kısmına telefonla der ki:

— Bana bir kaç yumurta, süt ve on beş kilo çiy et gönderiniz.

— Nasıl efendim? On beş kilo çiy et mi?

— Evet, 15 kilo!

Bu acaip yolcunun istediği eti getiren garson odaya girince dehşetle geri kaçar. Zira halının üzerine uzanmış kocaman bir arslanla karşılaşmıştır.

Gider aşağıya haber verir. Çok geçmez, otel sahibi polislerle beraber daireye girer. Yolcu izah eder:

— Ne yapayım? Tarzan filmini seyrettikten sonra vahşî hayvanlarla yaşıyan bu adama gıpta ettim; baktım, hakikaten zevkli şey. Şimdi yanımda arslanım olmadıkça bir yere gidemiyorum!

Havadis gazetelere akseder ve herkes Tarzan filmini görmeğe koşar.

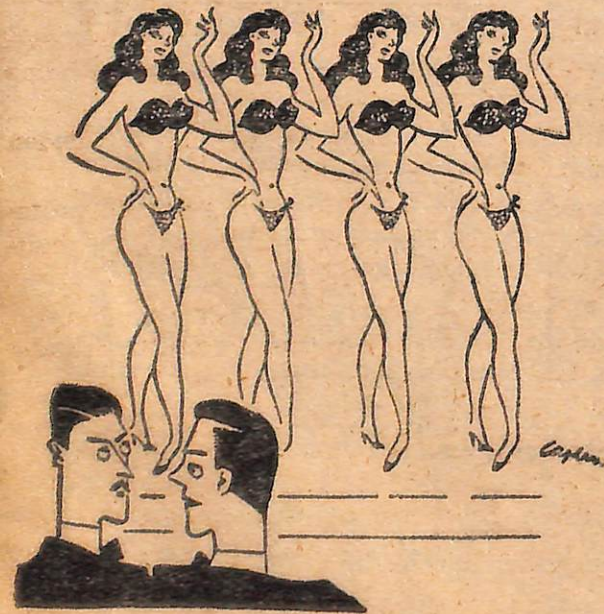
Böyleleri Vardır !

Eski Fransız nazırlarından Painlevé ayni zamanda büyük bir riyaziyeci idi ve Fen Akademisi azalığına seçilmişti. Lâkin kendi isteğiyle değil. Zira namzetlerin usulen azayı birer birer ziyaret etmesi lâzım geldiğinden Poinlevé buna razı olmamış, yerine yine büyük bir riyaziyeci olan Profesör Humbert'in intihabı tavsiyesinde bulunmuştu.

Humbert Akademi azasını ziyaret etti; lâkin onlara Painlevé'yi seçmeleri hususunda propaganda yaptı. Nihayet kâfi derecede rey temin ettiğini anlayınca geldi, Painlevé'ye dedi ki:

— İş oldu; senin yerine lüzumlu ziyaretleri ben yaptım. Zira ben namzetliğimi çekiyorum.

Ve Painlevé Fen Akademisine bu şekilde bir meslekdaşının feragat ve delâletiyle girdi.

— Sağdan ikincinin bir ikiz kardeşi var, kendisine o kadar benziyor ki ayırmak mümkün değil!

"Ecnebi karikatürü"

TAM CEVAP

Fransız mizah üstadlarından Jules Renard bir gün yaya olarak kırlarda uzun bir gezintiye çıkmış. Geçtiği yerlerin yabancısı imiş; yalnız gideceği kasabanın ismini biliyormuş.

Bakmış, yolda köylü bir amele taş kırıyor; sormuş:

— Kasabaya ne kadar zamanda varabilirim, acaba?

Amele hiç cevap vermemiş. "Belki sağır ve dilsizdir" diye düşünen muharrir yürümesine devam etmiş. Yüz metre kadar gittikten sonra amele arkasından bağırmış; yanına çağırmış, demiş ki:

— Iki saatte varabilirsin?

— Peki, bunu neden demin söylemedin?

— Siz bana "Kasabaya ne kadar zamanda varabilirim?" diye sordunuz, "Kasaba buraya kaç kilometre?" demediniz. Yürümenizi görmeden oraya ne kadar zamanda varacağınızı nasıl söyliyebilirdim? Yürüyüşünüzü gördükten sonra anladım ki iki saatten önce varamıyacaksınız. Haydi, uğurlar olsun!

Olur A !

İki adam meyhanede bir hayli içerler, o sırada da konuşup ahpap olurlar. Evlerine gitmek için sokağa beraber çıkıp yürürken bir tanesi durakta tramvay bekliyen iki kadını gösterir:

— Şu kadınları gördün mü? Sarışını karım, biraz ötedeki siyah saçlısı da metresimdir, der.

Öteki gülmeğe başlar:

— Aman ne tuhaf şey benimki de tamamen aksi!

İKİSİ DE YALAN SÖYLEMİŞ

Edebî anket için tanınmış şahsiyetlere müracaat eden bir gazeteci, genç bir muharrire akademi azasından yaşlı bir edip hakkındaki fikrini sorar.

— Kof bir şöhret. Zaten bilirsiniz ki o çoktan sönmüş, boşalmıştır.

Ayni gazeteci akademi azasına da bu genç muharrir için ne diyeceğini sorar.

— Günün en güzide bir sanatkârıdır, gerçek değer sahibidir.

— Peki ama, üstadım, o sizden kof şöhret, boşalmış, sönmüş diye bahsetti.

— Malûm, malûm ! İkimizde yalan söylediğimizi biliyoruz.

— Bu film, bir film ki hemşire, sorma..
— Aşkî mi bari?..

ŞARKI

Ruhumda şafak sökmiyecek, doğmıyacak gün
Yıllar geçiyor, gelmiyecek beklediğim gün
Gönlüm yine hicran dolu, kalbim yine üzgün
Yıllar geçiyor, gelmiyecek beklediğim gün.

★

Hasret taşarak yıktı şu bağrımdaki bend'i,
Sabrım gibi ömrümde tükendikçe tükendi;
Bir tatlı hayal oldu, nihan oldu da kendi
Yıllar geçiyor, gelmiyecek beklediğim gün.

Necdet Atılgan

KAPTAKİ NE ?

Genç bir doktor meşhur bakteriyoloğ Robert Koch'u lâboratuvarında ziyaret etmişti. Koch, bu esnada ispirto ocağının üzerinde kaynamakta olan üstü kapalı bir kabı gence gösterdi, sordu :

— Biliniz bakalım : Bu kabta ne kaynıyor?

Genç doktor, tereddüt bile etmeden cevap verdi:

— Yuvarlak mikroplar.

— Koch itiraz etti :

— Hayır, bilemediniz.

— Streptokokken..

— Hayır..

— Spirochaeten..

— Hayır.

Genç doktor ellerini uğuşturdu :

— Vallahi efendim, dedi. Başka şey aklıma gelmiyor..

Koch, gülerek kabın kapağını açtı ve neşe ile bağırdı :

— Sosis pişiyor azizim, sosis !

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—XXX

— 24 —

Bir müddet beraber döndükten sonra Hamiyet Hanım;

— Haydi bakalım, Firdesciğim, dedi. Pek âlâ oynuyorsun. Bir de Şevki Beyle dans ediver.

Firdes kızararak geri çekildi. Şevki Bey de israr etmedi:

— Hanımefendi sıkılıyor. Üzmiyelim kendisini. İnşallah sonra alışır, o zaman bol bol dans ederiz. Şimdi kendi arzusuna bırakalım.

Hamiyet Hanım tasdik etti :

— Evet çok sıkılıyor yavrucak. Zaten yüreği sıkıntı içinde. Dündenberi sokağa da çıkmadı, hep evde oturuyor. Biraz hava alsak fena olmaz.

Firdes bu fırsattan istifade etmek gayretiyle ayağa kalktı :

— Müsaade ederseniz ben gideyim artık.

Şevki Bey de kalktı :

— Hay hay, hanımefendi. Mademki gitmek arzu ediyorsunuz, müsaade buyurunuz da Hamiyet hanım teyze ile beraber sizi evinize kadar götürelim.

— Teşekkür ederim efendim. Siz zahmet etmeyiniz, yalnız giderim ben. Gece değil ki korkayım. Bu gün Sabriye de uğrayacağım.

— Korktuğunuz için söylemiyorum, hanımefendi. Dışarıda hususî otomobilim bekliyor. Sizi otomobille eve kadar götürürüz.

— Teşekkür ederim. Müsaade ediniz de tramvayla gideyim. Otomobille gittiğimi görürlerse mahallede bir sürü dedikodular olur.

Hamiyet Hanım itiraz etti :

— Yook, Firdesciğim, Şevki Beyin otomobili dururken tramvayla dünyalarda göndermem seni. Zeten benim de içim sıkılıyor senin bahanenle bir otomobil gezintisi yapmış olurum.

— Bana müsaade etseniz çok iyi olur.

— Bırakmam, dedim ya, Firdesciğim ! Dedikodu ne demek miş? O mahalleyi unut artık. İstedikleri kadar dedikodu yapsınlar. İnşallah yakında seni çekip alacağım oradan.

Şevki Dumanlıgöz bir hal çaresi buldu :

— Hanımefendi, mademki otomobil ile mahalleye girmek istemiyorsunuz, geride dururuz, siz inip yürüyerek gidersiniz.

İki taraflı israrlar karşısında sinirleri büsbütün bozulan Firdes âdeta sersemlemişti. Öbür odaya geçip mantosunu giyindi. Koridorda Hamiyet Hanım koluna girdi, beraberce otomobile bindiler. Direksiyonu Şevki Bey idare ediyordu. Hamiyet Hanım mütemadiyen konuşuyor, fakat Firdes bu sözlerin hiç birini anlamıyor, yine başını önüne eğmiş, düşünüyordu.

Otomobil yan sokaklardan caddeye çıkınca İstanbul tarafına gidecek yerde Taksim istikametine döndü. Firdes bunun da farkında değildi.

Ce. Re.

Kurtulan Hayat

Shaw, başından geçen şu meşhur vakayı dostlarına sık sık anlatır :

— Bir gün meşhur bir doktora randevüm vardı, hastahanesine gitmek üzere otomobilime atladım. Geç kalmıştım, otomobili süratle sürüyordum. Bir işaret memuru, beni durdurdu. Aheste adımlarla yanıma yaklaştı, canım sıkıldı, kendisine : "Siz olmasaydınız, dedim. Şimdi ben hastahanedeydim. İşaret memuru soğukkanlılıkla cevap verdi : "Öyleyse bana müteşekkir olmalısınız. Demek ki, hayatınızı kurtardım!"

Sanatkâr Korkusu

Tiyatro sanatkârlarının sahneye çıkmadan önce "trac" denilen bir heyecan ve korkuya kapıldıkları malûmdur. Hattâ bu, bir yeni piyesin ilk temsiline mahsus da değildir. Meselâ Mistinguett'in itirafına göre bir revünün 667 inci temsilinde bile aynı heyecanı duymaktadır.

Sacha Guitry ise hem aktör, hem muharrir olduğu için iki türlü heyecan hisseder ve daima endişededir.

Şu fıkra pek meşhurdur :

Bir genç aktris Sarah Bernhardt'ın sahneye çıkmadan kulis arasında sinirli sinirli dolaştığını görünce der ki :

— Ne tuhaf ! Nasıl oluyor da hâlâ sahneye çıkma heyecanı çekiyorsunuz? Alışamadınız mı? Ben böyle bir helecan duymuyorum.

— Duyarsın, kızım... Hele gerçek sanatkâr ol da !

Her Lâf Söylenir mi ?

Doktor hastanın kocasına fısıldadı :

— Karınıza ağır işitmesinden dolayı merak etmemesini söyliyebilirsiniz. Ehemmiyetli bir şey değil, yaşlılık alâmeti..

Adam korkmuş gibi gözlerini açtı :

— Rica ederim doktor, dedi. Beni bu işe karıştırmayınız, kendiniz söyleyiniz daha iyi !

YAZIK OLDU..

Tıbbiyeyi bitirme imtihanı yapılıyordu. Profesör Virchow, talebelerden birine dalağın, vücutteki diğer organların faaliyeti üzerine ne gibi tesirleri olduğunu sordu.

Genç şaşırmıştı, müthiş bir heyecan içinde :

— Ah profesör, dedi. Affedersiniz. Bunu dün tamamiyle biliyordum. Fakat şu anda unuttum..

Profesör, genci sınıfta bırakacak notu verirken şunları söyledi :

— İnsanlık için ne büyük bahtsızlık. Dalağın vazifesini tam olarak bilen yegâne insan, ilme çok büyük bir terakki kaydettirecek iken dünden bu güne kadar bunu unutmuş. Çok yazık oldu doğrusu !

Doktorluk Sanatı

Meşhur doktor Hufeland'ı, dostlarından biri öğmek istedi:

— Azizim doktor, dedi. Sen insanın vücudünü o kadar iyi tanıyorsun ki, hiç bir hastalık kendisini senden gizliyemez.

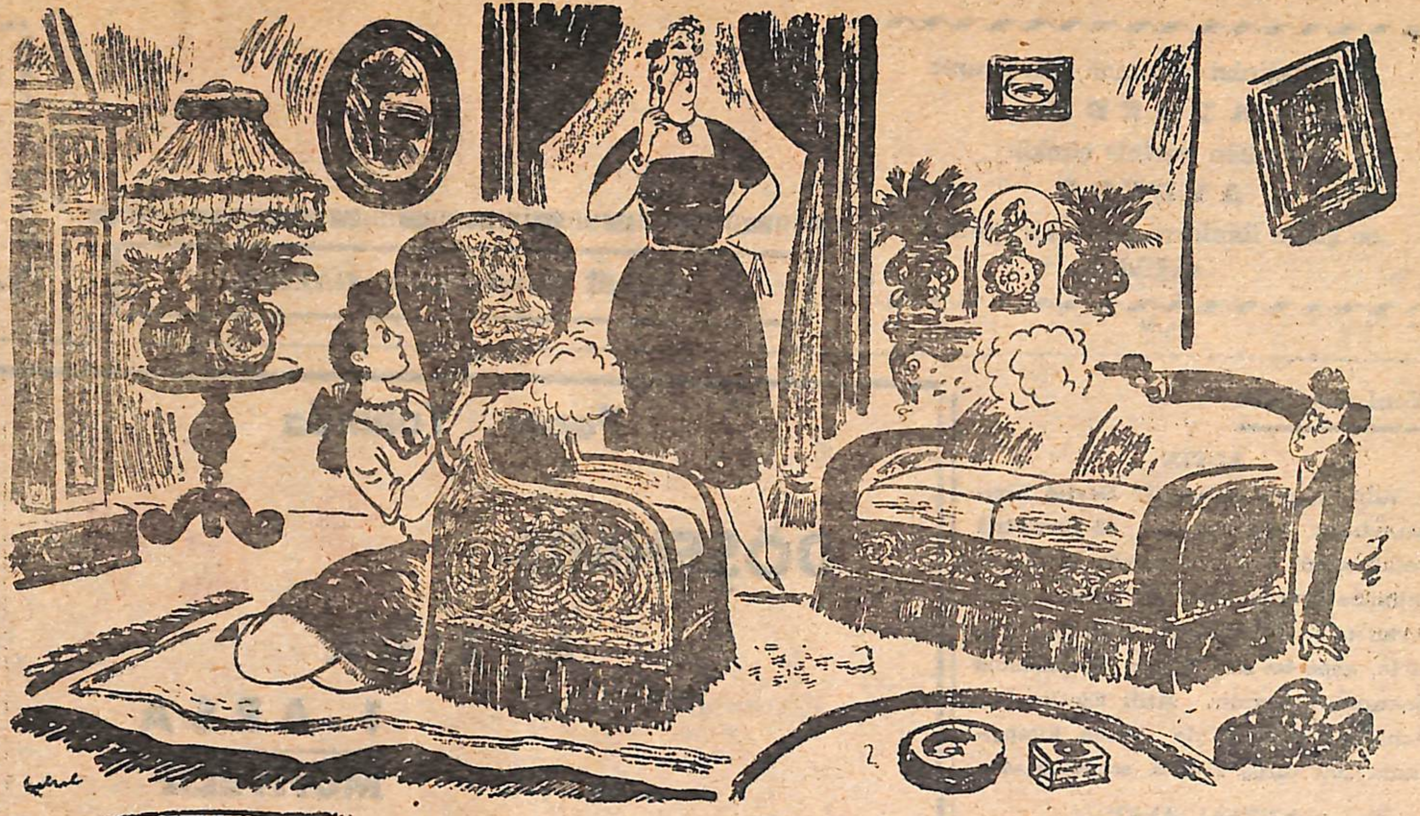
Doktor içini çekti, cevap verdi:

— Dostum, biz doktorlar gece bekçilerine benzeriz: Kendi sahamız dahilindeki yolları şüphesiz gayet mükemmel biliriz; fakat oradaki evlerin içinde neler olup bittiğini bilmeyiz, hattâ tahmin bile edemeyiz!

Suçsuz, Zavallı

Kadın — Bu gün, evlendiğimizin yıldönümü, kümesten bir tavuk kestirtmeli!

Erkek — Yok, yok sakın ha, o hayvanın bu işte hiç suçu yok!

Anne (Nişanlılara) — Utanmiyor musunuz? Bu gibi şeyler evlen- meden önce yapılmaz!

"İtalyan karikatürü"

KISA HİKÂYE

Bert Sokağı Cinayeti

Artık hayattan hiç zevk alamıyacağına, daima para sıkıntısı çekeceğine kanaat getiren Jeron Labugad, ölmeğe karar verdi!

Soğukkanlılıkla modern fennin bu kötü dünyayı bırakmak için verdiği bütün vasıtaları birer birer tetkik etti: Kurşun, bıçak, su, ip veya zehir!

Tam bu feci şeyleri düşünürken önünde duran o günün bir gazetesine gözü ilişti ve sevinçle haykırdı:

— Tamam!!!

Şu satırları okumuştu:

"Bert sokağı cinayeti!

"Sâkin bir mahallede olan Bert sokağında, dün gece bir cinayet işlenmiştir, bu sokaktaki manav dükkânının sahibesi yaşlı, dul bir kadın öldürülmüştür, başka vakalara hiç benzemiyen bu cinayetin sebebi anlaşılamamış, katil de yakalanmamıştır. Katil, kadıncağızı güzel, sağlam bir şemsiyenin sapını üç kere başına vurmak suretiyle öldürmüş, şemsiyesini de orada unutmuştur. Şimdi polisin elinde bu şemsiyeden başka delil yoktur, şemsiye güzel, zarif ve sağlamdır. Zaten sağlamlığı elli, elli beş yaşlarında kuvvetli bir kadın olan madam Pekuliv'i üç darbe ile öldürmesinden bellidir. Şemsiye yeni olduğundan, polis alındığı dükkânı ve alan adamı arıyor. Tahkikatın neticesi yarın anlaşılacağı tahmin olunur."

Jerom tekrar: (Tamam!) dedi.

Zira derhal aklına yeni bir intihar tarzı gelmişti, biraz uzun ve üzüntülü ama kat'i bir ölüm: Giyotinle intihar!

Bu iş çok kolaydı, madem ki katil meydanda yok, derhal karakola gidip: "Bert sokağındaki madam Pekuliv'i ben öldürdüm!" der, hemen yakalarlar, acele mahkeme ve tabii giyotin. Bu çok eğlenceli ve ender tesadüf edilen bir intihar tarzı idi.

Hemen karar vererek Sannois karakoluna gitti. Zira Jerom Labugad Sannois'de otururdu.

Sannois komiseri çok iyi ve babacan bir adamdı. Orada fazla iş ve hemen hemen de hiç vak'a olmadığından bütün gün bahçesinde çalışır, kuşkonmaz yetiştirirdi. Mösyö Hiyasent Pipelar ismindeki bu komiser oldukça evhamlı bir adamdı, hiç vak'adan hoşlanmaz, hattâ polis romanlarını bile okurken ürperirdi.

O gün Jerom Labugad, karşısına dikilerek:

— Bert sokağı cinayetinin faili benim!

Der demez, adamcağız ne yapacağını şaşırdı, kızardı, sarardı, bir müddet durup kendini topladıktan sonra, iyi işitemediğine hükmederek sordu:

— Ne dediniz, galiba iyi anlıyamadım?

— Bert sokağındaki kadını ben öldürdüm!

Ve komiseri inandırmak için gazeteden öğrendiği şeyleri söyledi ve şemsiyeyi tarif etti.

Komiser inanmıya mecburdu, zira o da gazeteleri okumuştu, hattâ Sannois'nın Bert sokağı ile hiç bir alâkası olmadığına şükretmişti. Şimdi ise aksiliğe bakınız, katil teslim olmıya ona gelmişti.

— Öyleyse, sizi tevkif etmeğe mecburum!

— Benim de istediğim bu ya!

— Burada hapishane olmadığından sizi mahzenime kapatacağım.

— Nasıl isterseniz.

— Tabii, Paris'e derhal telefon ederim, ümit ederim ki hemen gelip sizi alırlar. Yalnız mahzende birkaç fıçı şarap var, bu seneki şarap çok kuvvetli oldu, içerseniz rahatsız olursunuz.

— Merak etmeyiniz içmem..

Ve kuzu gibi kendini mahzene kapattırdı.

Biraz sonra telefonun başında Parisle konuşuyordu:

— Alo! Alo! Ben Pipelar, Sannois Polis komiseri!

— Evet, ne istediniz?

— Bert sokağı cinayeti katilini yakaladım!

— Ne dediniz?

— Katili yakaladım, diyorum.

Bir kahkaha cevap verdi.

Komiser Emniyet Müdürlüğünün ciddî hareket etmediğini düşündü. Tekrar sordu:

— Katili ne yapayım?

— Turşusunu kurun, zira her zaman bulamazsınız!

Telefonu kapattılar.

Mösyö Pipelar şaşırdı kaldı! Fakat tam o sırada içeri bir çocuk girdi, masanın üstüne her günkü gibi akşam gazetesini bıraktı.

Mösyö Pipelar alışkanlıkla gazeteyi eline aldı, bakarken birden sıçradı, şu satırları okumuştu:

"Bert sokağı cinayetinin işlenmesine yardım eden şemsiye, bulvar Haussmanda yeni açılan Bon Roi mağazasında satılmaktadır, hepiniz birer tane alınız!"

Çeviren: Fatma Karay

İmtihan Günü

— Baba, gözün kapalı imza atabilir misin?

— Pek tabii evlâdım.

— Öyleyse şu mektep karnemi imzalayıver!

İnsan Duygusu Hakkında

★ Normal zamanlarda dünya nüfusu günde 50 bin olarak artmaktadır. Bu, senede takriben 18 milyon demektir.

★ 1800 senesindenberi insan nüfusu diğer kıtalara kıyasla 11 misli, Avrupa ve Asyada 2 misli artmıştır.

★ Son 150 senedir dünya nüfusu üç misli çoğalmıştır. Netekim Milâttan sonra 18 asırda da bu artış üzerine gitmişti.

★ Arzın ancak yarısı üzerinde bütün dünya nüfusu barınmaktadır. Diğer yarısını çöl, buz sahraları teşkil ettiğinden o kısımdaki nüfus mikdarı 10 milyondan fazla değildir.

★ İsanın doğumundan XVII asra kadar insanlar iki misli artmıştır. 1650 senesinde umumî insan nüfusu 545 milyon tahmin edilmişti. 1800 yılında bu mikdar 873 milyona çıkmış, 1900 de 1 milyar 608 milyon ve 1940 da 2 milyar 216 milyonu bulmuştur.

Baba Nasihatı

Baba oğluna nasihat veriyordu:

— Bilmediğin şeyler için "Öyledir, eminim" falan gibi sözler söyleme. Ancak deliler bilmedikleri şeyin doğru olduğunda israr ederler.

— Acaba böyle midir, dersin babacığım?

— Elbette, eminim!

Kendi Kesesinden İkram

Eski Fransız Cumhurreisi meşhur Poincaré, hükûmet işlerinde israfın şiddetle aleyhinde idi. Devlet bütçesinden en ufak bir lüks yapılmasına katiyen riza göstermez, teklif edenlere şiddetle kızardı.

Bir gün, Hariciye nazırı iken gazeteciler kendisine rica ederler, derler ki:

— Nezarette saatlerce bekliyoruz, bizi pek geç kabul etmek mecburiyetinde kalıyorsunuz. Biz de bu müddet zarfında yiyecek içecek bulamıyoruz. Seleflerinizden bazısı gazetecilere ara sıra hararet bastırıcı bir şeyler verdirirlerdi. Bu, devlet bütçesinde fazla yer tutacak bir masraf değildir.

Poincaré şu cevabı verir:

— Efendiler, eğer size bir şey ikram etmem icabederse onu kendi kesemden yaparım!

Menfaatinizi korumak istiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük değildir

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5 Lira
»	Memleket dışı	12 »
1 Senelik	Memleket içi	14 »
»	Memleket dışı	21 »

Yeni neşriyat :

ALTIN

Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Konservatuarı yayımlarının 43 üncüsünü teşkil eden ve Avni Givda tarafından dilimize çevrilen "Altın" piyesi, Amerikan muharrirlerinden Eugene O'Neill'in, gene bu seri içinde yayımlanmış dokuzuncu eseridir. Millî Eğitim Bakanlığı yayınevleriyle bütün kitapçılarda 100 kuruş fiyatla satılmaktadır.

KUTSAL ALEV

Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Konservatuarı yayımlarının 45 incisini teşkil eden ve Avni Givda tarafından dilimize çevrilen "Kutsal Alev" piyesi, İngiliz muharrirlerinden Somerset Maugham'ın, bu eseri içinde yayımlanmış dördüncü eseridir. Millî Eğitim Bakanlığı yayınevleriyle bütün kitapçılarda 100 kuruş fiyatla satılmaktadır.

SEN - BEN

Herkesin cebinde bulunması lâzım gelen, ağızdaki fena kokuları gideren biricik müstahzar.

SEN BEN

kullananlar, sevdikleri fakat kokusundan çekindikleri HER ŞEYİ yiyebilirler.

Bütün eczahane ve tütüncülerde arayınız. 15 komprimelik kutusu 25 kuruştur.

DEPO : Türkiye eczanesi Ankara caddesi No. 88 İstanbul. Telefon : 23475

KALECİK

"Kırmızı"

Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır. Milletlerarası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşidimizdir.

Tekel

Sahibi : F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden : Cemal Refik Delibaş

İdare yeri : Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer : Murad KERMAN Mürettiphanesi

Basıldığı yer : TAN Matbaası

Hanımeli

Türkiyenin En Büyük Kadın Gazetesi

Bütüu Yazıları Ciddi, Faydalı, Pratik, Öğreticidir. Renklerle ve Resimlerle Gösterilmiştir.

40 Sayfa 50 Kuruş

İstanbul TAN Matbaası

Fener Yolunda

DÖŞENMİŞ 2 EV

AYRICA

1 ARSA
MUHTELİF EV EŞYASI

VE

Bir tanesi **10,000** lira olmak üzere **13,000** liralık muhtelif nakit ikramiyelerinden birisini veya bir kaçını kazanmak için

EMLÂK BANKASI'NIN

31/12/1948 ikramiye keşidesine

10 ARALIK 1948

akşamına kadar bir hesap açtırarak katılınız.

EMLÂK BANKASI

Eminönü Yağcılar sokağı karşısında

Telefon : 20042 - 20048 - 20051

D. Denizyollarından

30/Kasım/948 — 6/Aralık/948 (dahil) tarihleri zarfında aşağıda isimleri yazılı hatlarımıza kalkacak vapurların isimlerile kalkış gün ve saatleri ve kalkacakları rıhtımlar.

KARADENİZ HATTI —	Salı 5.00 de (Aksu), Perşembe 5.00 de (Bakır) ve Cumartesi 5.00 de (Izmir). Galata rıhtımından kalkar.
İNEBOLU HATTI —	Cuma 5.00 de (Dumlupınar). Sirkeci rıhtımından kalkar.
MUDANYA HATTI —	Salı, Perşembe, Cumartesi ve Pazar 9.00 da (Marakaz). Galata rıhtımından kalkar.
BANDIRMA HATTI —	Cuma ve Pazartesi 8.15 de (Marakaz). Galata rıhtımından, Çarşamba, Cumartesi ve Pazartesi 20.00 de (Konya). Tophane rıhtımından kalkar.
KARABİGA HATTI —	Salı ve Cuma 19.00 da (Seyyar). Tophane rıhtımından kalkar.
ÇANANKALE HATTI —	Pazar 18.00 de (Kemal). Tophane rıhtımından kalkar.
İMROZ HATTI —	Cumartesi 10.00 da (Antalya). Sirkeci rıhtımından kalkar.
AYVALIK HATTI —	Çarşamba 19.00 da (Saadet) ve Cuma 19.00 da (Mersin). Sirkeci rıhtımından kalkar.
İZMİR HATTI —	Çarşamba 11.00 de (Tırhan) ve Cumartesi 11.00 de (Ege). Galata rıhtımından kalkar.
İSKENDERUN HATTI —	Salı 17.00 de (Necat) Sirkeci rıhtımından kalkar.
NARENCİYE POSTASI —	Perşembe 9.00 da (Çanakkale). Sirkeci rıhtımından kalkar.
BATI AKDENİZ —	Cuma 12.00 de (İstanbul). Galata rıhtımından kalkar.

Telefonlar : Deniz Hatları İşletme Müdürlüğü : (44678) santraldan (81), İstanbul Başacenteliği : (42362).

Herkesin Maksudu Bir...

Bir parti liderinin oğlu babasına sorar :

— Baba, hain kime denir?

— Bizim partiyi bırakıp başka partiye geçene.

— Peki, başka partiden bizimkine geçene ne denir?

— Öylesine, hidâyete ermiş, Hak yoluna girmiş denir !

Yemeğe Hazırlık

— Bu yemek çok tuzlu !

Bay hiddetle, dolu tabağını pencereden fırlatır.

Bayan, gayet sakin sofra örtüsünü dört ucundan yakalayıp, içindeki tabak çanakla beraber, o da aynı pencereden bahçeye atar.

Bay — Ne yapıyorsun?

Diye haykırınca, Bayan gayet tabii cevap verir :

— Yemeği, bahçede yiyeceksin zannettim !

Ekstra ekstra

DERSAN

Yağları, yüksek kalitelidir. Midesine düşkün olanlar mutlak surette

DERSAN

kullanırlar.

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1448 sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası